

Hembygdsbladet

Årgång 25, nummer 1
April 2023

Enhörna Hembygdsförenings
informationskrift

ENHÖRNA
HEMBYGDSFÖRENING

Sommarens nya och ändrade utställningar. Missa inte allt nytt som vi ordnar inför varje säsongstart!

- Större utställning om Hemvärn och Lottakår
- ”Fler utrotningshotade ord”
- Flyttad snickarbod
- Ny utställning i tvättstugan
- Massor av ändringar i båda husen
- Utflyktskorgar och skattjakter i Husabyområdet

Hembygdsmuseet har öppet varje söndag från Nationaldagen till september månad ut kl 12.00 – 16.00. Samt på förfrågan.

Enhörna Hembygdsförening inbjuder till ÅRSMÖTE

Söndagen den 23 april 2023 kl 15.00 i Bygdegården.

År 1937 bildades Enhörna Hembygdsförening och då beslutades att årsmötet skulle hållas i Bygdegården, sista söndagen i april klockan 15.00. Det är inte alltid vi lyckas med det! Under två år var det coronatider och i år är den sista söndagen Valborgsmässoafton, vilket innebär förlängd helg och många som kanske reser bort eller har gäster. Så vi har flyttat årsmötet till söndagen före!

Program

- Sedvanliga årsmötesförhandlingar
- Lotteri och försäljning av Enhörna-filmer, böcker, vykort och skrifter
- Årets talare är Christine Gylefors som berättar om mat för fattig och rik
- Kaffe eller te med dopp

VÄLKOMMEN!

Motioner till årsmötet ska vara styrelsen tillhanda senast söndagen den 15 april.

MINNESGÅVOR OCH ANDRA GÅVOR TILL FÖRENINGEN – HUR GÖR MAN LÄTTAST?

Vi är mycket tacksamma för alla gåvor vi får genom åren! Detta skrivs främst för att underlätta vid gåvor till minne av någon som gått bort. Begravningsbyråerna har ingen direktkontakt till föreningar och därför behöver man gå in på vår hemsida där det finns en flik för gåvor till föreningen eller kontakta någon av oss i styrelsen. <https://www.hembygd.se/enhorna-hembygdsforening/gava>

Det är viktigt att skriva att inbetalningen avser en minnesgåva och till det finns också ett formulär på hemsidan. Vi har minnesbrev och vet ni vad ni vill skriva och till vem vi ska skicka det så ombesörjer vi gärna det samt skickar en kopia till er. Vi kan också skicka ett förslag till er.

FILMINSPELNING PÅ MUSEET

Under en period undersökte ett filmteam om man kunde spela in delar av Hilma af Klintfilmen i Enhörna. Det blev inte så, men de som letade miljöer till den filmen kom ihåg oss när man sökte miljöer till en sk Krimfilm. De fastnade för museet och hyrde det från lördagen den 4 februari till måndagen den 13 februari. Av dessa dagar var det först iordningställande, sedan en filmdag torsdagen den 9 februari och tillbakaflyttning av allt resten av tiden.

Men de ville dessutom ha flera miljöer i Enhörna så undertecknad har spenderat mycket tid på att visa runt på olika vägar och leta passande torp. De fastnade för en del av vägen utanför Duvlöt och för Löjtnantsbostället vid Skabro. Där filmade de den 4 februari och hembygdsföreningen ordnade

lunch där också. På grund av kort lunchtid öppnade en av grannarna vid Löjtnantsbostället sitt hem för hela filmteamet (ca 30 – 35 personer). Den andra filmdagen hyrde de Bygdegården och hembygdsföreningen ordnade lunch där.

Filmen spelades också till viss del in i Södertälje, som Länstidningen har rapporterat om. Andra delar har spelats in i norra Sverige. Det är en hel vetenskap kring hur man får miljöer att smälta samman när de spelas in på olika håll, med olika ljusförhållanden och med olika vädertyper. Vid museet var det lite för mörkt under dagen så man satte upp stora lampor på skylifts som lyste upp utifrån.

Filmen handlar om en man som släktforskar och genom det löser ett mord efter 20 år. Den kommer att visas på Netflix troligtvis till hösten. Vi får återkomma med mera information om filmen senare då filmbolaget inte vill

400

6974

40

974

4A

5

5A

6

publicera för mycket för tidigt.

Huvudpersonen, som släktforskar, är Mattias Nordkvist (en av de två bröderna i Vår tid är nu).

Undertecknad och Britt-Marie Gylefors fick komma till museet under inspelningsdagen och det var ett förändrat museum vi klev in i! En mera hemlik miljö med mattor och gardiner, köksbord och stolar i hallen nere, vardagsrum i vårt arbetsrum uppe, sminkloge i fotorummet mm mm. De tyckte så mycket om vårt museum så de försökte få med så många delar av huset som möjligt!

/Mona

6974

400

6A

7

7A

8

TILL MINNE AV OLLE KARLSSON

Med sitt glada och positiva sätt fick han alltid kontakt med andra människor. Ingenting var omöjligt för honom och han var alltid lyhörd och hjälpsam.

Sina första år bodde han i Övergransta i Överenhörna och i Årby för att i tonåren bo i Södertälje. Han har gått i skolorna som nu är museum och haft Mia Isacson och Otto Stafverfeldt som lärare. Han har även gått i Valla skolan för Herman Renberg och i Mariekällskolan.

Han träffade Tina och de gifte sig år 1969 och bodde då i Södertälje. De fick en dotter Karin (f. 1974). På 70-talet hyrde Olles föräldrar fastigheten Ahl som ett sommarboende. Från 1978 bodde de permanent där och år 1985 köpte Olle och Tina fastigheten. Olle har sedan dess ständigt arbetat på husen för att få de så bekväma och ändamålsenliga som möjligt.

Hans engagemang för bygden har varit helt fantastiskt. Redan på 80-talet gick han med i Hembygdsföreningens styrelse och började arbeta för hur man skulle kunna utveckla museerna. Han intresserade sig särskilt för Storskolan som då var en enda stor skolsal med ribbstolar på väggarna. Han skissade på att i första hand få till ett gammaldags kök och finrum. Därefter gjorde dåvarande styrelsen besök till olika museer och bland annat till Stadsmuseet i Norrköping för att se hur de lyckats med att åskådliggöra de olika verksamheter som funnits i det gamla Norrköping. Smedja, tegelbruk och snickeri var de första miljöerna som kom till.

Olle berättar vid återinvigningen av Kungsgården Husaby

Olle spelar teater i folkskolan

Då var Olle intendent och ansvarade för museilokalerna och lade ner timmar på att pyssla om museet och var ständigt närvarande där under många år.

Inte bara museiområdet var hans arbetsplats. Även många projekt på andra platser i Enhörna såsom reparationen av busskuren vid Aska, resningen av konstverket Facklan vid Lill Ahl och uthuset vid Museet för att nämna några. Hans sista stora arbete var att få Kungsgården Husaby tillgänglig för allmänheten. I samtliga fall har han fått hjälp av andra kunniga och villiga medarbetare eftersom Olle hade en ovanlig förmågan att entusiasmera människor omkring sig.

I samband med Krönikespelet som gick av stapeln vid museet 1986 var Olle med som en av aktörerna. Hans teaterintresse visade sig när teaterföreningen bildades och höll till på Årby loge och även där var han mycket aktiv. Också ett visst konstintresse fanns hos Olle då han hade konstutställningar i ett av husen på Ahl.

Han initierade vandringar i hembygden och har haft många och mycket uppskattade guidningar på olika vandringar och bussresor.

Han engagerade sig också för våra kyrkor och speciellt vid de restaureringar som gjordes i de båda kyrkorna under många år. Kyrkan har sålt ut flera fastigheter och då har Olle varit med där för att se till att inga värdefulla föremål eller gamla dokument försvunnit i och med försäljningen.

Det är en stor förlust inte bara för vår förening utan för hela bygden nu när Olle har slutat för gott.

Han är och förblir i starkt minne hos många enhörnabor!

Styrelsen för Hembygdsföreningen

/ Anne-Marie

Olle som en av aktörerna på Krönikerspelen 1986

*Olle var en mycket kunnig och omtyckt berättare.
Här som talare på en av Hembygdsföreningens årsmöten*

ENHÖRNABILEN/BUSSEN

1923, dvs för hundra år sedan började en lastbilsägare att köra mjölk in till Södertälje. En hel del människor åkte med på flaket, de satt på ett bräde. Då det lönade sig påbörjades något år senare persontrafik mellan Enhörna och Södertälje.

Bussen var en ombyggd Fordlastbil där passagerarna fick sitta på träbänkar på flaket som var täckt med en presenning. John Teglund drev busslinjen och det sägs att bussen stannade vid vilken stuga som helst efter vägen.

Teglund hade diktat en visa som fanns nedtecknad och delades ut till passagerarna på bussen.

/ Britt-Marie

*Ej bör jag sörja, ej bör jag klaga
ty Enhörna-Bilen jag väntar på här
och han har lovat att säkert mig taga
till Södertälje, hur vädret än är.*

*Doft uti fjärran, hörs nu signalen.
Enhörna-Bilen sig närmar vår plats
Lantärnorna lysa, föraren flinar
dörren han öppnar, var god och tag plats.*

*Nu intill staden, ställa vi färden
snön yr därute, men lugnt sitta vi,
Enhörna-Bilen känner till vägen
ända till Tälje från Horns säteri.*

*Snön uti träden glittra som pärlor.
Enhörna-Bilens strålkastare klar
belyser kung Bores glänsande salar
och mortall, som fridlyst fått lov att stå kvar.*

*Färden är härlig. Vi äro framme.
Nu en kopp kaffe humöret ger fart.
Enhörna-Bilen, alltid densamme
Från Skoltorget avgår när allting är klart.*

*Om det än ginge hundrade bilar
till Södertälje från Enhörna by.
Till Enhörna-Bilen jag ständigt dock ilar
Den börjat trafiken och den står jag bi.*

Melodi: en gammal visa (okänt vilken)

LÄR KÄNNA DIN HEMBYGD!

Vi inbjuder till en guidad busstur i Enhörnabygden

När: Den 14 maj klockan 11.00-ca 15.00

Var: Start och avslut vid ICA-Hörnan

Kostnad: 300 kr, gratis för barn under 12 år, halva priset för ungdomar upp till 18 år. En bok om Enhörna samt kaffe med bröd ingår (intas vid hembygdmuseet)

Vår busstur går till olika kända, minnesvärda och viktiga platser i Enhörna. Turen börjar vid ICA-hörnan, fortsätter till Sandvikens brygga, vidare till Lövsta, där bussen vänder och åker över Varneby och Hammarby till Horns säteri och hembygdmuseet. Därifrån åker bussen tillbaka till ICA-hörnan där turen avslutas.

Bindande
anmälan senast
den 1 maj till:
Anne-Marie
Andersson
070/672 42 46
eller till någon
annan i styrelsen.

Om ni inte redan har åkt bussrundturen så missa den inte nästa år! /Anne-Marie

KYRKOVANDRING DEN 21 MAJ

Vi inbjuder också till en vandring i Överenhörna med samling vid Överenhörna kyrka klockan 10.00. Arrangörer är förutom Hembygdsföreningen, Frikyrkoförsamlingen och Svenska Kyrkan. Ta gärna med kaffekorg då vi stannar för kaffepauser under vandringen.

Kontakta någon i Hembygdsföreningens styrelse om du vill veta mer om de olika aktiviteterna.

VINBERGA NORRGÅRDEN nr 2

Vinberga Norrgården nr 2

Lite historik: 2/10 1899 köpte Anders Fredrik Andersson denna fastighet av Oscar Leonard Carlsson och h.h. Hulda.

AF Andersson kallad "Gästgivaren" var gästgivare från Kumla i Turinge.

Axel Jansson köpte detta hemman av Gästgivaren enl. kontrakt 23/9 1914. För 14 000:-

Lagfart 12 april 1915. Vittnen var Johan Larsson och Karl Zetterblom.

Inteckningar 14/3 1915: 1 000:- och 2 000:- samt 5 000:- kontant 10/12 1914.

Axel hade tillsammans med sina föräldrar och sin syster bott på Glastäppans gård sedan 1902, då fadern köpte den för 6000:-.

När föräldrarna dött 1912 med bara några månaders mellanrum, sålde syskonen gården för 11000:-. Axels del av detta satsade han i Vinberga.

11 ha åker och 18 ha skog.

Köpekontraktet innehöll dessutom följande villkor: "Fastigheten säljs i det skick den för ögonen syns." Krakstör, hässjevirk och stråfoder ingår.

2 famnar barrved skulle köparen årligen leverera till säljaren, så länge denne levde till dennes bostad vid Sandviken.

Feb. 1920 sålde Axel det s.k. Dalkarlskärret till trädgårdsmästaren Karl Emil Olsson, Karlsborg för 4500:-

Uppdelat på 3 betalningar:

500:- kontant, 2 000:- 1 febr. 1920, 2 000:- 1 okt. 1920.

4/10 1926 köpte Axel lägenheten "Åkern" av Johan Alfred Jansson för 1800:-
1 ha 17 ar 80 m².

JA Jansson hade själv fått lagfart på denna mark 26/11 1917.

Vittnen vid denna affär var Hjalmar Nyström och Johan Persson.

Axel gifte sig med Lisa Larsson från Björnfoten 28 okt. 1915 och fick 11 barn varav endast ett levde till vuxen ålder, men det överlevde också henne med flera år.

Ett grymt öde men de kämpade tappert med sitt arbete från morgon till kväll.

Lisa fanns alltid till hands för sina nära och kära men också för medmänniskor runt omkring.

Den stora sorg som hon bar på, hade kunnat göra vem som helst handlingsförlamad. Men inte Lisa, hon förvandlade den till omsorg om andra.

Föräldrar och syskon skötte hon i livets slutskede. Barnbarnen var alltid föremål för goda tankar och praktisk hjälp. Ingen lagade så god mat som mormor!

Både Axel och Lisa var engagerade i kyrkan och i föreningslivet i Enhörna. Syföreningen, Frukodlarföreningen och Jordbrukskassan för att nämna några.

De hade också en stor vänkrets, där man umgicks och uppvaktade varandra, framför allt på namnsdagar.

Axels politiska engagemang i Bondeförbundet var också stort. Han hade många kommunala uppdrag.

Han hade en riktlinje i livet: Att aldrig vara skyldig någon något, att alltid göra rätt för sig.

Lisas liv avslutades ”mitt i steget” i maj 1971.

När hon fyllt frysen full med kakor och andra bakverk som förberedelse för Axels 90-årsdag, slutade hennes hjärta att slå.

Axel överlevde Lisa i sju år och bodde då på det som idag kallas ”särskilt boende”.

Han var enligt läkarna en medicinsk sensation. Hans ena ben amputerades veckan före 90-årsdagen och han lärde sig sedan att gå med en benprotes.

Både Lisa och Axel vilar nu i den grav, där flera av deras barn redan är gravsatta, på Ytterenhörna kyrkogård.

Under sommartid i alla år hade Axel varje lördagsmorgon cyklat till kyrkogården med färska blommor att dekorera denna och flera släktgravar med, blommor som Lisa med kärleksfull hand odlat i sitt trädgårdsland.

Idag finns deras barnbarnsbarn och barnbarnsbarn på gården och jag tror att de gläds i sin himmel över allt som sker på Vinberga.

/Ann-Charlotte Sevén

Axel och Lisa Jansson

ENHÖRNA BYGDEDRÄKT

Arbetet med en ny bygdedräkt går framåt. På bilderna ser ni ett troligt utseende på den kommande dräkten. Den är nu uppsydd till hälften för att se hur den kommer att se ut. Allt är således inte klart än, men vi arbetar oss framåt under ledning av Erika Heikelberg född och uppvuxen i Enhörna.

Klänningen ska kunna sys upp i ett tegelrött och en mörkblått relativt tunt ylletyg med ett rött vändbart förkläde (så att man kan skydda broderierna när man behöver). Blus i vitt linne med en benvit sjal. Brosch vid kragen mm Det kommer att bli en vacker dräkt!

/ Mona

Bokbussen

Dyk ner i böckernas värld!

**Bokbussen kommer till
Överenhörna bygdegård**

Måndagar

27/2 27/3 24/4 22/5

15.50-16.20

Se hela turlistan på:
bibliotek.sodertalje.se/bokbussen

bokbussen@sodertalje.se

GÖR EN TREVLLIG UTFLYKT TILL VACKRA KUNGSGÅRDEN HUSABY

Ta chansen att njuta av naturen samt lära mer om Husaby kungsgård.

KOM OCH BESÖK VÅRA FINA MUSEER ELLER TA EN KOPP KAFFE/TE MED BRÖD HOS OSS I SOMMAR!

Sommarens ny specialutställningar är:

- Större utställning om Hemvärn och Lottakår
- ”Fler utrotningshotade ord”
- Flyttad snickarbod
- Ny utställning i tvättstugan
- Massor av ändringar i båda husen
- Utflyktskorgar och skattjakter i Husabyområdet

Vi har öppet alla söndagar kl 12 – 16 (Ny öppettid).

ENHÖRNA HEMBYGDSFÖRENINGENS STYRELSE

Mona Elveskog, ordf.	070/214 55 01	(elveskogmona@gmail.com)
Britt-Mari Gylefors, sekr	070/535 84 56	(b.gylefors@telia.com)
Birgitta Wahlstedt Wulkan, kassör	073/622 21 95	(birgittawahlstedtwulkan@hotmail.com)
Anne-Marie Andersson	070/672 42 46	(anne-marie.majhem@telia.com)
Kicki Lindqvist	070/990 40 83	(kickilindqvist1947@gmail.com)
Bengt Johansson	072/877 24 34	(iobjohansson@ekeby-ktv.net)
Juha Nyberg	070/325 99 03	(juha.nyberg@linearis.se)
Silvana Lindgren Majander	076/724 41 58	(silvana.lindgren@gmail.com)

Stöd oss också genom att köpa våra skrifter, filmer och vy-/presentkort att ge bort som julgåvor eller presenter. De kan köpas på museet, på Norrlöts Handelsträdgård eller på Turistbyrån.

E · N · H · Ö · R · N · A

HEMBYGDSFÖRENING

c/o Elveskog, Norr Gård 1, 151 96 Enhörna
Medlemsavgiften är 150/200:-/år (ensild/familj).
Plusgiro 23 89 45-0 | Swish 1234006839

Hembygds museet håller öppet söndagar under juni - september 12.00 - 16.00.

Tag kontakt med någon i styrelsen om du vill besöka museet vid annan tidpunkt.

Besök föreningens hemsida:
www.hembygd.se/enhorna-hembygdsforening

FILMKLUBB

GYMPA, YOGA, TABATA

MARKNADER

MÖTEN

VILL DU VARA EN DEL I EN AV SVERIGES FINASTE BYGDEGÅRDAR?

Bli medlem genom att sätta in 150 kr/år/person på bankgiro 696-2526 eller enkelt med swish 1230691386

ÖVER-ENHÖRNA BYGDEGÅRDSFÖRENING

151 96 Enhörna

Telefon: 070-679 43 92

Mejl: info@overenhorna.se

Över-Enhörna
Bygdegårdsförening

www.overenhorna.se

STYRELSEN I ÖVER-ENHÖRNA BYGDEGÅRDSFÖRENING

Johanna Bleckert
josvensson75@hotmail.com 070-910 12 36

Peter Cronström
peter@cronstrom.com 070-590 76 17

Mona Elveskog, ordförande
elveskog@telia.com 070-214 55 01

Susanne Höglund
susannehoglund61@gmail.com 070-345 83 63

Juha Nyberg
juha.nyberg@linearis.se 070-325 99 03

Thomas Therbén
thomas@therben.se 070-728 82 79

Anita Wennberg
wennberg.anita@gmail.com 070-942 16 46

Ann Westerberg
ann@westerbergs.net 073-355 36 58

Anette Sievers
anettes.konto@gmail.com 073-093 91 22

SKANDALEN IDA BÄCKMANN

Torsdag 27 april 18:30 -
20:30

**Anna-Lena Hemström ger
föreställningen om Skandalen Ida
Bäckman**

Ida Bäckmann var Sveriges första kvinnliga utrikesreporter. Hon hade en ovanlig specialitet – revolutioner. Orädd åkte hon ensam runt i världen. Hennes reportage blev mycket populära och hon umgicks med dåtidens kulturelit. Ida var en mycket komplex kvinna. Helt okänslig i vissa situationer - stridslysten, egoistisk, svartsjuk, snål och sägs ha stalkat Selma Lagerlöf och Gustaf Fröding. Samtidigt var hon påläst, humoristisk, modig, driftig och generös. Ida Bäckmann skapade kaos var hon än drog fram. Här kommer hon tillbaka och berättar SIN sanning.

Sång, musik och humor om den modiga krigsreportern, beundrad av alla.

”En spännande föreställning om en spännande kvinna. Publikens omdömen gick från jättebra till enastående!”

Biljetter 180 kr på info@overenhorna.se
Från 18.30 fika och snacks som ingår.
Välkomna!

Läs mer om Anna-Lena Hemström
[www.annalenahestrom.se/styled-11/
skandalenidabackmann.html](http://www.annalenahestrom.se/styled-11/skandalenidabackmann.html)

FÅGELVANDRING

Tisdag 16 maj
18:30 - 20:30

Vi samlas vid
Överenhörna kyrka
kl 18.30.
Går därifrån en runda
i vår vackra omgivning
med fina miljöer för att
studera fågellivet.

Ta med eget fika.

Välkommen
med på spaning :)

Utomhusbio

Fri entré!

Tisdag
8 augusti

TRÄDGÅRDS- MARKNAD OCH LOPPIS!

Tidigare år har vi anordnat en plantbytardag men i år gör vi ett försök att utveckla detta till en trädgårdsmarknad med loppis.

Detta kommer att gå av stapeln **torsdagen den 4/5** kl 18-20 i Överenhörna bygdegård.

Har du plantor/sticklingar eller frön att sälja eller kanske byta med andra odlare? Svämmar förråden över av trädgårdsredskap du inte behöver? Har du köpt nya trädgårdsmöbler och vill sälja de gamla? Har du en fungerande gräsklippare du inte har användning för? Kanske tillverkar du trädgårdsdekorationer och vill sälja? Allt som är trädgårdsrelaterat platsar på denna marknad och loppis.

Det kommer också att finnas en trädgårdsmästare på plats som man kan fråga om råd och tips gällande trädgården.

Bord kommer att finnas både inom- och utomhus. Bordshyra inomhus 75kr, bordshyra utomhus 25kr.

Anmäl dig till Susanne Höglund tel: 0703458363 eller via Mail: susannehoglund@telia.com

Senast 27/4 om du är intresserad av att hyra ett bord.

EN UNIK BYGDEGÅRD

Över-Enhörna
Bygdegårdsförening

Enhörnas bygdegård är redan från början gjord till att vara just en bygdens gård. En gård och plats att samlas på och ikring.

Hemsida: www.överenhörna.se

FÖR MÖTEN, FEST, FIRANDE...

Överenhörna Bygdegård - en stilfull byggnad som passar till de flesta tillfällen för möte. Litet eller stort sällskap, fest och firande. Byggnaden är varsamt renoverad under antikvarisk ledning. Med känslig hand för kulturellt bevarande av en helt unik bygdegård.

Bioklubb, kulturdagar, gympa, yoga, loppis, marknad, fågelskådning, barnteater, föreläsningar, kurser, öppet hus, fest, trädgårds-
marknad, julmarknad är lite exempel på saker som görs och ordnas i bygdegården.